ПЛАНЛАР БӨЈҮК, ИМКАНЛАР ИСӘ...

Сөрмәјә БАЋАДУРГЫЗЫ

Практик шәһмат һәјатындан әјрылмыш бөјүк бәһрәлә грossmeyster Ајнур Софијева артыг бир мүддәтдир мошгчи кими фәалијәт кәстәрир. Март ајында ачдығы ғијабы шәһмат мәктәби дүнјада кениш јајылмыш төчрүбә сәјаһәри. Республикамызда бу тилли илк мәктәб олараг өз атрафында ачнаг 12-13 јашындакы ғызлары бирләшдирир. Ајнур хәним бүнү онунла изаһ едир ки, бир заманлар ирәлидә кедән Азәрбајчан ғадын шәһмат сон вахтлар јеринда сәјыр. Мәсәлән, 1992-чи илдә илк дәфә үмумдүнја олимпиадасында иштирак едән ғадын шәһматчыларымыз командa һесабында 6-7-ин јерләри бөлүшдүрмүшдүләрсә, кини шәһматчылар 30-чу јерләрдә галмышдылар. һазырда кини шәһматчына ғајыг артыг, ғадын шәһмати исә дигәтдән кәнарда галыб.

Бүнунла әлагадар А. Софијева бөлә дејир:

– Мәктәби ачмагда әсас мәгсәдим нә вахтса өзүмүн дә гарғышылашмыш олдуғум проблемләрин һәллиндә кәнч шәһматчыларын көмәк етмәкдир. Бу проблемләр һәдән ибарәтдир? Әввәла, мошгчи проблеми, икинчиси исә јарышлара кетмәк. Шәһматчы он үч јашындан формалашмага дөвр кечир, онун кәләчәк усталығының төмәли гојулур. Јенијетмәләр јахшы мошг етмәли вә јарышлара мүтәәссир иштирак етмәлидирләр. Шакирдларимизә артыг үч дәфә көрүшмүүүк. Нојабрын 20-дә сон сессијамыз кечирилачәк. һәр сессија он күн чәкир. Мән вә дәһа кичи мошгчи һәр күн ушагларла баш-ашты саат мошгул олурүүг. Онлар көрүшмәдикмиз заман әрзиһалларын ојунлары кәстәрирләр. Биз исә зәиф чәһәтләрини баша салыр, мүвафиг тапшырыг вә кәстәришләр веририк. "Шәврон" ширкәтинин көмәји илә кәнч шәһматчыларын һарасини бир-ики дәфә јарыша да кәндәрмишик. Үч шәһматчымыз Авропа биринчилијиндә иштирак едиб. Јазда Москва, јајда исә Күрчүстан бөјәлхалг турнирләриндә ијтимаиләримиз јахшы нәтичәләр кәстәрибләр. Мәсәлән, Түнзалә Әлијева Күрчүстанда биринчи, республика чемпионатында исә икинчи јери тутмушдур. Үмумијјәтдә, ушагларымыз истә'дадлыдыр. Амма формада галмаг үчүн онлар мүтләг јарышлара кетмәлидирләр.

– Мәктәби кенишләндирмәк, шакирдларинизин сајыны артырмаг фикриниз вармы?

– Планларымыз бөјүкдүр, амма имканымыз јохдур. Чалышырыг дәһа чох ејтијачы оланлара көмәк едәк.

– Бос чәтинлик нәдәдир?

– Спонсор тапмагда чәтинлик чәкирик. Лазыми адамларын һамысы бу мәктәбин варлығындан хәбәрдардыр. Мәним төзәдән кедиб көмәк истәмәјим јеринә дүшмәз. Бә'зи проблемләрин өһдәсиндән өзүмүз дә кәлирик. Мәсәлән, көрүшләримизи һәр дәфә бир јердә кечиририк – кәһ Бәдән Тәрбијәси Институтунда, кәһ да әјри-әјри шәһмат мәктәбләриндә. Амма ушаглары јарышлара көндәрмәјә, мүәллимләрин мәшғулларыны вермәјә имканымыз јохдур.

Insan aləmində

ГАЗЗАЈЕВИ ГУТСАЈЕВ ӘВӘЗ ЕДӘЧӘК

"Спорт-Експресс" гәзети өзүнүн 16 нојабр тарихли нөмрәсиндә Валери Газзајевин Владигафгазын "Аланија" командасынын баш мошгчиси вәзифәсинин тәрк етдијини тәсдиг едә ачыгламышдыр ки, бу клубун бүтүн әсас нәилијәтләри мәһз Газзајевин ады илә бағлыдыр. Владигафгаз командасы бир вахтлар мәһз онун рәһбәрлији алтында СССР чемпионатының күчлүләр достасына чыхмыш, 1995-чи илдә исә өз тарихиндә илк дәфә ғызыл медаллар газанмыш, әлчә чемпиону олмушдур.

"Советски спорт" исә 18 нојабр тарихли нөмрәсиндә јазыр ки, бизdə олан мә'лумата көрә, Валери Газзајевин Владимир Гутсајев әвәз етмишдир.

Дүздүр, гәзет дәһа сонра гејд едир ки, "Аланија"нын витсе-президенти Ахшарбәј Кокојев бу мә'луматы төкзиб едәрәк һәр шејин сабаһ (јә'ни нојабрын 19-да) гәти мә'лум оланачағыны билдирмишдир. Бунунла бирликдә, Кокојев тәкзиб етмишдир ки, баш мошгчи вәзифәсинә он реал намизәд мәһз Гутсајевдир.

"Советски спорт" әхәбәдә бүнү да әлавә етмишдир ки, әлдә етдијимиз мә'лумата көрә, Гутсајевә артыг кини ил мүддәтинә мүгавилә имзаланмышдыр.

"РОТОР"ДАН "ШАХТЈОР"А

Сон илләр Русија футболунун ән күчлү клубларындан бири кими ијхсан нүфуз газанан вә ардыҹыл өтән мөвсүмдә үгурсуз чыхыш едәрәк чемпионатда 12-чи јерлә кифајәтләнән Волгоградын "Ротор" командасы да өзүнүн баш мошгчиси Виктор Прокопенко илә видалашмышдыр. Инди Прокопенко Украјна чемпионатында чыхыш едән "Шахтјор"а (Донетск) башчылыг едәчәкдир.

ДҮНЈА ТЕННИСИНИН ПИДЕРПӘРИ

Бејнәлхалг Пешәкар Теннис Федерасијасы дүнјанын ән ијхшы 20 гадын вә кишi теннисчисинин нөвбәти рејтинг сијаһыларыны дәрч етдирмишдир. Гадынларын сијаһысында әввәлкитək исвечрәли Мартина Һинис башчылыг едир – 6261 хал. Икинчи вә үчүнчү јерләри АБШ ичмаһчылары Линдсеј Девенпорт (4628) вә Ванус Уилјамс (3021) тутурлар.

Дүнјанын ән ијхшы киши теннисчиләри арасында америкалы Андре Агасси (4649), русијалы Јевкени Кафелников (3338) вә бразилијалы Густаво Куертен (2563) лидердирләр.

ЧӘМИ АЛТМЫШ БЕШ САЈЫБ КЕТДИ

Аһмәд СУЛТАНОВ,
"Халг гәзети"

Икн күн әввәл һәсрәт, кәдәр, аныш вә үмид үстүндә көкләнмиш бир тәбрикдән — "Ирәван зиһлиләри" китабынын тәгдимәтмо мәрасиминдән кери дөнәндә дөһлиздә Мәсәим мүәллим тәәссүфлә "Аҹызын атасы рәһмәтә кедиб" деди.

Ешитдим од-алов чахдығы башымдан

һәјатданмы дојуб кетди Салатын?

Ачы нечә дејим өмүр јашындан

Чәми ијирми доггуз сајыб кетди Салатын...

Бөлкә бу да һәмид мүәллимин тәлејинә габағчадан јазылан бир олачаг иди.. Дүз сәккиз ил өнчә, дүнәнки күн — 20 нојабрда Гарагәнҹ јахынлығында баш верән вертолјот фачиәси заманы һәмид мүәллим һәлак олан сојдашларымызын өлүмүнә ағрылы, анчаг сәвила-сәвила гаршыланан бир ше'р һәср етмишди.

Ше'рләриндә даим дүнјада өлүм адлы бир мәфһумун олдуғуна тәәссүфләнән, мисраларында Вәтән анламы, азәрбајчанлыг һисси, торпағын мүгәддәслији сәмими һиссләрлә дүјүлән һәмид мүәллим алтмыш беш јашында, гәфләтән бу дүнјаны тәрк етди.

Јашадығымыз төзәдлы дүнјанын догумла өлүм арасындакы "өмүр" адлы мәсафәсиндә һәмид мүәллимин һәлә дејилмәмиш мисралары, јазылмамыш ше'рләри, ишыг үз көрмәјән китабları галды. Анчаг о, әсл инсан өмүр јашады. һеч кимә јарыммадан, төмәнна, тәлтиф, әд көзломәдән умачағсыз бир өмүр...

Төкрар өлсә да бир һагигәт вар ки, бүтүн инсанлар дүнјадан көчәндә төәссүфләнирик. Умумијјәтлә, бүтүн ағрылыглар чатиндир. Өбәди ајрылыға дөзмәк, дөғмағы, өзүзинин итирмәк исә дәһшәтдир.

Анчаг бир шејлә аз да олса, тәсәлли тапырсан ки, онун јохлуғу һәр ән ијсс олчуг, танышлар тәрәфиндән еһтирамла, һөрмәтлә хатырланыр, әмәлләри данышылыр, руһуна дуалар охунур.

Һәмид Аббас да һәмишә ады јахшы инсанлар сырасында һәлланан шәхс иди. Јухары дүнјанын сәс мәнзилә јола салыб, торпага тапшырдығы. Анчаг елә дүнән олдуғу кими бу күн дә, сабаһ да, илләр өтәндән сонра да халғына оғуллуг һагғы газанмыш һәмид Аббас адының ишығы онун әвладларында, нәвәләриндә, догмаларында анчаг башүчалыг кәтирәчәк.

Аллаһ рәһмәт еләсин!

TV Stil

Europa Plus

"АВРОПА ПЛЈУС БАКЫ" 107,7 FM ТЕЗЛИЈИНДӘ КӨРҮШҮНҮЗӘ КӘЛИР

Тәранә НУРИЈЕВА,
"Халг гәзети"

Дүнәнки күнү Бакы мусигисевәрләринин бајрамы һесаб етмәк олар. Нојабрын 9-да тәгдимат мәрасими кечирилмиш "Авропа плјус Бакы" радиостансијасы нөһәјәт ки, нојабрын 20-дә мүнтәзәм јајыма башлады. 107,7 FM тезлијиндә ефира чыхмыш канал һәр күн сәһәр саат 7-дән кечә саат 1-ә кими гонағымыз олачаг.

Бу каналын тарихинә өтәри нәзәр салаг. "Авропа" радиостансијасы өсрин әввәлләриндә Франсада "дүнјада каләб". Бә'нсы өлкәдә ефир дәрәчәләри, оранын да адының үстүнә көтүрүб. Мәсәлән, "Авропа плјус Италија", "Авропа плјус Инкилтәрә" олуб. Үмумијјәтдә, бу радиостансијада 19 өлкәдә јајырылмаларын јајылыр. МДБ мәканында исә Бакы бу канала гошулмуш 73-чү шәһәрдир. "Авропа плјус"ун һазырқы тә'сисчиси сајылан "Авропа-2" радиостансијасы дүнја радио шикәтләринин илк бешлијиндә дәрдүнчү јери тутур.

"Авропа плјус Бакы"нын президенти Аһмәд Ибраһимбәјовадыр. Бүкүнкү һәмсөһбәтимиз исә бу ступенли шәхс башдарәјәр Мубариз Абдуллајевдир. Гејд едим ки, о, дөғаләрә бөјүк рабитә системләринин гурулмасында јахындан иштирак едиб. Өввәсиз ки, бу сәһәдә мараглы лајиһәләрин иҹрасында мүтәхәссисдир. Бу сәһәдә мараглы лајиһәләрин мүәллифидир.

– Нојабрын 9-у, каналымызын тәгдимат мәрасими кечириләркән күн әрзиндә "Авропа плјус" ефир васитәсилә Бакыны тәбрик едирди. О тәриҹдән ики һәфтә иди ки, тест ефири кедирди. Нәһајәт, дәнимә ефирә кәдик. Илк 6 ајда ордан канал транслјасијаны көсмәјәчәјик. 2000-чи илин мајында исә бу каналда 2 саатлыг "Азәрбајчан мусигиси" рубрикасы јерләшдирәчәјик.

– Бела чыхыр ки, мәҹа гәдәр "Авропа плјус"да Азәрбајҹан мусигиси көрүнмәјәчәк?

– Нијә ки? Әлбәттә, көрүнәчәк. Елә бу каналы Бакыја көтүрмәкдә мәгсәдимиз мусигимизи дүнјаја танытмаг, нумајиш етдирмәкдир. "Авропа-2"дә үч саатлыг "Дүнја мусигиси" рубрикасы вар. Тәсәввүр един ки, бу күнәдәк һәмин рубрикада Азәрбајҹан мусигиси олмајыб. Биз о бошлуғу долдурмаг ән азы 10-12 дәгиғәлик "Азәрбајҹан мусигиси" рубрикасы ачмаг истәјирик. Үмумијјәтлә, "Авропа-2"-нин президенти чәнаб Жан Полјански илә разылыға әсасән тәхминән декабрын сонларынача сон техноложи наилијјәтләрдән истифадә едәрәк, оны дүнјада дәһа јахшы тасһитмага чалышачағыг.

– Дүнјанын ән мәшһур каналлары популјарлыгларына бахмајарат, тамашачы ән динләјичиләри илә биләваситә үнсијәт чан атыр, мүхтәлиф шоу-програмлар һазырлајырлар. "Авропа плјус Бакы"нын белә лајиһәләри мөвчуддурму?

– Бөјүк шоу-бизнес лајиһәләримиз вар. "Авропа-2"нин көмәји илә Бакыја дүнја остарадә улдузларыны дә вәт етмәк, ачыг консертлар кечирмәк истәјирик. Чүнки адамларымызын мадди дуруму белә сәнәткарларын консертларына кетмәјә имкан вермир. һәмин сәбәбдән лајиһәләримизин әксәријәти һуманитар сечкијә дашыјачаг. Мәсәлән, Бакыја дүнја шөһрәтли мусигичи Жан Мишел Жаренни дә'вәт етмәк фикриндәјик. Синтезатор мусигисинин атасы сајылан бу сәнәткчи 1972-чи илдән үзү бәри бүтүн һолливуд филмләриндәки мусиги башлыгларынын ифачысыдыр. Жаре ачыг һавада кечирдији бүтүн консертләри үчүн јери өзү сечир. Дүнјада ән бөјүк концерт-лазер шоусу програмы илә чыхыш етдијиндән она мәнсән кенишлији лазымдыр. Бөхманән көлән илин сентјабр-октјабр айларында бу нәјиһәни керчәкләшдирмәк арзусундајыг. Дүнја үзә чох бөјүк һуманитар кампанијалар кечирән "Авропа плјус" бизә дә лазыми достаг көрәчәкдир. Дејим ки, мәгсәдимиз газанч әлдә етмәк јох, халға хидмәт олачаг.

Сонда Мубариз Абдуллајев бир арзусуну дилә кәтирди: "Авропа плјус Бакы"ны "Авропа плјус Азәрбајчан"а годар бөјүтмәк, бүтүн халғымызын көрүшүнә көлмәк истәјирик.

АЛЛАҺ АДАМЫ

Һачы Балаға БАҒЫРОВ,
әмәкдар һәким, тибб елмləри намизәди

Ахунд һачы Мир Тофиг ағаны һамы бөлә таныјырды. О, 1932-чи илдә Лерикин Јухары мәһәлләсиндә — Амбурдәрә кәндиндә адлысанлы сејид аиләсиндә дүнјаја көлмишди. Ата бабасы Сејид Мир Казым ағa чаван вахтларында Иранын Берүчөрд шәһәриндән Зуванд мәһәлиня мүһаҹирәт едәрәк бағлы-бағатлы Амбурдәрә кәндиндә мәскунлашмышдыр.

һачы Мир Тофиг ағаның атасы сејид Ағакүл Амбурдәрә кәндиндә анадан олмуш, Зуавандын (о вахтлар Зуванд мәһал олуб әв тәрипбән 40-45 кәнди бирләшдириб) дин хадимләриндән тәһсил алмышдыр.

Ағыр сејид, дин хадими кими танынмыш Ағакүл ага өсрин әввәлиндә јашадығы Амбурдәрә кәндиндә сәрт коммунист режиминин тәзјигләриндә мә'руз галмышдыр...

Мир Тофиг ага Зуавандa орта мәктәбдә охумагла јанашы өдә атасындан кизли илкин дини тәһсил алмышдыр.

1951-52-чи илларда бәнзәрсиз, фүсункар тәбиәти олан Зуавандә кәндләри Сталин-Бағыров режиминин – репрессијаһын гурбаны олду. Кәндләри депортасија едиб мөчбури суретдә Муған сөһраларына – Пушкин рајону (индики Биләсувар) әразисинә көчүртдүләр. Мир Тофиг ағаның аиласи дә Биләсувардa мәскунлашды. Репрессија олунмуш сијаси хадимләр, руһани аилә-ләр дә башға кунәһсиз адамлар јалныз Сталин өлөндән сонра – 1953-чү илдән сүрүндән азад олунмага башладылар. Сибирдә гырылан гырылды, галан да нискилдән хәстәлик тапыб Вәтәнә гајытды. Лерикин һөвәри кәндиндән олан бөјүк дин хадими ахунд молла һүсејн дә Вәтәнә дөндү вә гоһумларынын јашадығы Биләсуварда мәскунлашды. О, бөјүк чәсарәтлә бурада гејри расми дини мәдрәсә ачды, ислам дининин тәблиғи вә тә'лими илә мәшғул олду. Мир Тофиг ага да ахунд молла һүсејнин дәрс алмаға башлады.

Бөјүк зәка вә фитри истә'дад саһиби олан Мир Тофиг ага ərəб вә фарс дилләриниң мүкәммәл билиҹиси кими Гур'ани Кәримин инчәликләриндә дәрнә дәрәҹәдә јиләләнди.

Бир мүддәт сонра Чәлилабад шәһәриндә мөшһур иламшынас алим мөрһум Шеј Гудрәтин јанында дини тәһсилини давам етдирди. Әлдә етдији зәнкин билији сәјасинда Иранын Тәбриз шәһәриндә али рүһани тәһсил алмыш ләнкәранлы Мирзә Мәһәммәд һүсејн ахундла (Имам ахунд) таныш олду. О тез-тез Ләнкәран шәһәриндә кедиб Имам ахундун елми мәсләһәтләриниң динләјир. Онун кечирдији мәрасимләрдә иштирак едир, бөјүк дин хадимларини илә фикир мүбадиласи апарырды. Диалоглардa өз камилликини нүмајиш етдирди вә ичтимаиҹтимаи рәғбәтини газанмага башлады.

Мир Тофиг ага ики дәфә Мәҹәддис һәҹҹ (1990, 1996-чы илләр), дөрд дәфә Көрбәлa вә једди дәфә Мәшһәд зијарәтләриндә олмушдур.

һачы Мир Тофиг ағаның бөјүк оғлу һачы Мир һәмид ага 1999-чу илдә Иран Ислам Республикасындакы Бејнәлхалг Университетин Илаһијјат вә Ислам мәарифи факултәсини битирмиш, кичик оғлу Мир Нәсиб ага исә һазырда Суријадa дини мәдрәсәдә тәһсил алыр.

һачы Мир һәмид ағаның дедикләриндән:

"Атам 1990-чы илдә Мәшһәд зијарәтинә кедәркән Гум шәһәриндә дүнја мүсәлманларының тәглид мәрҹәләриндән бири, Мүтәһһәри, Бөјүк Ајәтуллаһ Күлпајәгани һәзрәтләри илә көрүшүб дини әид елини сөһбәт етмишдир. Ајәтуллаһ онун елини дүјдуғурмуш ки ијхсан сијаһысында ејни вахтда Иранда вә кечмиш СССР-дә бела бир ислам алиминин јетишмәсинә тәәччүбләндијини бildирмишдир.

Иран Ислам Республикасына сәфәрләриниң бириндә атам јенә дә Гум шәһәриндә олмуш вә осрин ән бөјүк мүтәһһәри Ајәтуллаһ Фазил Ләнкәрани илә көрүшмүшдү. Аралармында кедән дини елми сөһбәтләрдән мәнмун галан Ајәтуллаһ да һачы Мир Тофиг ага һагғында хош тәәссүратлар сөјләмишдир".

Ләнкәран шәһәриниң савадлы мүәллимләриндән сајылан атам Рәззаг киши дә һачы Мир Тофиг ағаның зәнкин савадына һәмишә гибтә едәр, онун чох бөјүк сејид, камил инсан олдуғуну хүсуси вурғуламышды.

Мир Тофиг ага ики дәфә Мәҹәддис һәчч (1990, 1996-чы илләр), дөрд дәфә Көрбәлa вә једди дәфә Мәшһәд зијарәтләриндә олмушдур.

һачы Мир Тофиг ағаның бөјүк оғлу һачы Мир һәмид ага 1999-чу илдә Иран Ислам Республикасының Бејнәлхалг Университетин Илаһијјат вә Ислам мәарифи факултәсини битирмиш, кичик оғлу Мир Нәсиб ага исә һазырда Суријадa дини мәдрәсәдә тәһсил алыр.

һачы Мир һәмид ағаның дедикләриндән:

"Атам 1990-чы илдә Мәшһәд зијарәтинә кедәркән Гум шәһәриндә дүнја мүсәлманларының тәглид мәрҹәләриндән бири, Мүтәһһәри, Бөјүк Ајәтуллаһ Күлпајәгани һәзрәтләри илә көрүшүб дини әид елини сөһбәт етмишдир. Ајәтуллаһ онун елини дүјдуғурмуш ки ијхсан сијаһысында ејни вахтда Иранда вә кечмиш СССР-дә бела бир ислам алиминин јетишмәсинә тәәччүбләндијини бildирмишдир.

Иран Ислам Республикасына сәфәрләриниң бириндә атам јенә дә Гум шәһәриндә олмуш вә осрин ән бөјүк мүтәһһәри Ајәтуллаһ Фазил Ләнкәрани илә көрүшмүшдү. Аралармында кедән дини елми сөһбәтләрдән мәнмун галан Ајәтуллаһ да һачы Мир Тофиг ага һагғында хош тәәссүратлар сөјләмишдир.